

NYUGDIJINTÉZETEINK.

A mult egyházi főtanács ülésein a vallásközönség belső embereinek nyugdíjazásáról szóló egyházi törvény életbe léptetése bejelentetvén, a 8. §. alapján kitűzött nyugdíj-egység, több afia előtt csekélynek tünt fel.

Ezek közül némelyek szükségesnek látták egy olyan terv feltüntetését, melynek alapján az egység felemelése és ez által nagyobb nyugdíj- és segély-adás válnék lehetővé. E közleményben a jelzett óhajoknak kísértem meg eleget tenni. De, hogy felmutatandó terveim áttekinthetőbbek legyenek, előlegesen ismertetem az erd. ág. hitv. vallásközönség és a magyar államvasutak alkalmazottjai nyugdíjintézetének alapszabályait, s a magyar államtisztviselői részére tervezett hasonló törvényjavaslatot.

Az erd. ág. vallásközönség tanárai, papjai és tanítói részére alapított nyugdíjintézet 1865-ben kiadott szabályai szerint, a nyugdíj legkisebb összege, a fizetés fele; egész összege a fizetés, de 2000 frton túl nem emelhető. Az intézet mindenkre kötelező, s belépéskor a biztosítani kívánt összegnek 10 százalékát fizetik „belépti díj“-ul, a 25 éves kort meghaladott belépők, a hány „öt évvel“ idősebbek korpótlék“ fejében 10, 10 százalékát, tagságuk egész ideje alatt pedig évenként két százalékát.

Nyugdíjul az első öt évre nem, a következő 10, tehát 15 évre 30 százalékot kapnak; öt évenként 10 százalék emelkedéssel a papok és tanítók 45, a tanárok 35 évi szolgálatra a biztosított összeget nyerik.

Az özvegyek és árvák részére külön alap létesítetett, felosztatván az özvegyi segély öt osztályra. Az I-ső osztály 150 frtig, a II-ik 300 frtig, a III-ik 500 frtig, a IV-ik 800 frtig, az V-ik 800 frton felül emelkedvén.

Ez öt osztály szerint történik a befizetés osztályonként 10-10 frtjával „belépti díj“ fejében és évenkénti járadékul 1—1 frtjával. E mellett a 25 éves kort túlhaladott beállók, „korpótlék“ fejében, az évi 1 frt járadékot kamatjaival együtt annyszor fizetik be, a hány évvel 25 életévüket túlhaladták, sokszorozva a feleség része a biztosított összeg osztályszámával. Ha a belépő és felesége élet-éve közt 15 évnél nagyobb korkülönbség van, minden öt évért, az előbb említett korpótlék egy negyede jár „házassági korpótlék“ fejében.

Az özvegy abban az esetben kapja meg a részére biztosított segélyt, ha férje öt éven át az alapba adózott. Az az árva, kinek anyja él, az az anyai segélynek $\frac{2}{10}$ -dét, a teljesen árva $\frac{4}{10}$ -dét kapja.

Ugy a belépő maga, mint utódai, jogosítva vannak abban az esetben is, ha öt év előtt a belépő elhal vagy szolgálatra alkalmatlan lenne, az illetékek fizetését folytatni s ez által a nyugdíj és segélyt biztosítani. Ha valaki a már biztosított összegeket időközben felakarná emelni, azt a magasabb összegek után járó illetékek kamataival való utánfizetése mellett, megteheti.

Az előadottak szerint egy 35 éves, nős beálló, kinek neje férjénél 16 évvel ifjabb, ha mind a maga, mind a felesége részére 300 frtot biztosít, magáért „belépti díj” 10 százalékkal 30 frtot, „korpótlék” fejében kétszer öt évről 10—10 százalékkal 60 frtot; feleségéért „beléptidíj” a II-ik osztály szerint 10—10 frtjával 20 frtot, „korpótlék” fejében 10 évre egy frtjával kamatjaival 12 frt 75 krt szorozva a II-ik osztály számával = 25 frt 50 krt, a felesége 16 évvel fiatalabb levén, házassági korpótlék fejében, a korpótlék egy negyedét a II-ik osztály szerint kétszer véve, 6 frt 37 $\frac{1}{2}$ krt, tehát egyszer mindenkorra összesen 141 frt 87 $\frac{1}{2}$ krt köteles fizetni. Évi járadékul 2 százalékkal 6 frttal, a feleségéért 1 frtjával, a II-ik osztály szerint 2 frttal, együtt 8 frttal adózik. A nyugdíjak és segélyek a tőke kamataiból és az évi járadékokból fizettetnek ki s ha azokból nem telnek, aránylagosan leszállítják.

Az államvasútak hivatalnokai és szolgálóinak nyugdíjai nem vétetnek fel az állam költségvetésbe. Részükre egy önálló intézet és alap létesítetett, a mely alaphoz minden belépő a fizetés 22 százalékaival „belépti díj”, elöléptetéskor a régi és új fizetés közti különbségnek 50 százalékaival „előléptetési díj” adózik, illetve annak levonásába beleegyezni köteles. E mellett évenként, a köteles szolgálat egész tartama alatt 3 százalékkal, a vonatvezetők és kísérők 4 $\frac{5}{10}$ százalékkal adóznak s ennyivel járul hozzá az állam is. A 35 évesnél idősebb beálló „korpótlék” fejében 2 százalékot fizet.

A szolgálati idő 36 évben, a nyugdíj minimuma 100 frt, maximuma, magasabb fizetés esetében is, 6000 frtban van meghatározva.

Nyugdíj a betöltött 8 évre 35 százalék jár, mely évenként meghatározott százalékokban emelkedik. A ki a 36 évet kiszolgálja, vagy élte 60-ik évét betölti, önként nyugalomba mehet.

Az özvegyek ellátásul férjök nyugdíjának $\frac{2}{3}$ -át kapják, de ez férjök fizetésének egyharmadánál kevesebb nem lehet. A legkisebb ellátás 100 frt. Az az özvegy, ki 50 évesnél idősebb férjhez ment nőül, ellátást akkor nyer, ha a kor különbség 15 éven belül van, ellenkező esetben, ha férje a fizetésnek 6 százalékát „korpótlék” fejében után fizeti. Az árvák 18 éves koruk betöltéséig részesülnek ellátásban és pedig az atyátlanok atyjok nyugdíjának 19 százalékát nyerik, de az özvegy és árvák ellátása a férj nyugdíjának 90 százalékát felül nem multhatja. A teljesen árvák 15 százalékot kapnak, s ez atyjuk nyugdíjának 75 százalékáig emelkedhetik. A testi vagy szellemi fogyatkozásban szenvedőknek a segély egész életükben adatik.

Az állami tisztviselők és szolgáló nyugdíjazásáról szóló törvényjavaslatban, a nyugdíjalaphoz befizetendő díjakról, nem foglaltatik

intézkedés. Az érvényben álló szabályok szerint a fizetésnek 300 frtja díjmentes, az azontul menő résznek $\frac{1}{3}$ -da vonatik be a nyugdíjak alapjául, mely a javadalmak magasságához arányosítva 15-től 32 százalékig emelkedik fel. A levonás egy év alatt eszközöltetik.

Minden tisztviselő élvezett utolsó fizetésének, a betöltött 10 évre, 40 százalékát nyeri nyugdíjúl, mely a tanároknál minden további évre 3 százalékkal, a többi tisztviselőknél 2 százalékkal emelkedik, az elsők 30, az utóbbiak 40 évig köteleztetvén szolgálni.

Az özvegyek akkor részesülnek ellátásban, ha férjük öt éven át szolgált. Az ellátás a férj beszámítható 600 frt fizetésének 50 százalékából áll, magasabb javadalmazás esetében az első 600 frt 50 százalékából, azon felül pedig 20 százalékából.

Az árvák, ha legalább három van, fejenként az anyai ellátásnak $\frac{1}{6}$ -dát kapják, de ez együtt az anyai ellátás összegét, s ha a férj nyugdíjazva volt, az anyai ellátás és nevelési pótlék, a férj nyugdíját felül nem multhatja. A teljesen árvák, tekintet nélkül számukra: egy és félszer annyit kapnak. A segélyezés a leányoknál 18, a fiuknál 20 éves korukig tart.

Mindkét alapszabályban arra az időre, melyre nyugdíj ellátás vagy segély nem adatik, az eltöltött időhöz arányosított kielégítés van rendelve.

Vallásközönségünk kebelében a hatvanas évek első felében tünedeznek fel némi szerény nyomai azoknak az intézkedéseknek, melyek által az özvegy tanárnék, papnék és tanítónék s árvák szorongatott helyzetén törekedtek segíteni. E fáradozásoknak azonban csekély sikere vala, mivel parányi eszközöket hoztak mozgásba s főképen és kiválólag azért, mivel minden esperesi kerület külön és önállóan igyekezett célhoz jutni, nem tartva szem előtt a régi közmondást, hogy: „sok porszem halmot alkot“, egyesített erővel nagyobb siker érhető el“, melynek a biztosítás terén szembetünő előnye van. Intéző férfiaink ezt belátva 1875-ben megindították azt a mozgalmat, melynek eredménye a tanári és papi s mesteri nyugdíj- és segély-intézetek megalapítása lett. Kezdetben a volt a terv, hogy úgy a tanárokat, mint a papokat és mestereket egy intézetben egyesítsék, de a rendelkezésre álló eszközök oda utalták, hogy a tanárok részére külön és a papok és mesterek részére is külön intézeteket és alapot teremtsenek.

A tanárok nyugdíj- és segély-intézete 1882-ben nyílt meg s minden beálló javadalmazásának 25 százalékát fizeti be hatvan hónap alatt. A nyugdíj összeg 600 frtban állapítatott meg, melyből a belépés napjára következő 10 évre 33 százalék s így emelkedőleg 35 évre az egész összeg jár nyugdíjúl. Az özvegyek egyharmadban, az atyátlan árvák, fejenként az anyai segély egy negyede, a teljes árvák egy ötödében részesülnek 20 éves korukig. A szellemi vagy testi fogyatkozásban szenvedők, a segélyt, egész éltökben kapják.

A papok és mesterek nyugdíj és segély intézetének alapjához minden tag a 20—30 évesek 3 frt, a 30—40 évesek 4 frt, a 40—50 évesek 5 frt, az 50 éven felüliek 10 frttal járulnak. Az eklézsiák

együtt 535 frt, 1891-től 330 frttal. A szabályokban ide utalt másféle jövedelmek 550 frtra mennek. Már az 1876-ban megállított szabályokban kimondatván az az elv, hogy minden tag egyenlő mértékben járul az alaphoz és ily mértékben is részesül élvezetében, a nyugdíjak és segélyek kiszolgáltatása céljából időről-időre egy egység állíttatik meg, melyből mindenkinek a beállítás napjára következő tiz évre 40 százalék, azontul a 40 év lejártáig minden évre 2 százalék jár. Az özvegyek, tekintet nélkül férjök szolgálati idejére 40, az atyátlan árvák 10 a teljesen árvák 20 százalék segélyben részesülnek 18 éves korukig. Az árvák segélye együtt az anyjokénál, az özvegy és árvák segélye atyjok nyugdíjánál nagyobb nem lehet. A szellemi vagy testi fogyatkozásban szenvedők, a segélyt, egész életükben huzzák. A szolgálati idő 40 évben van megállítva, de a ki 70-ik életévét betöltötte, nyugalmába mehet.

Az elősorolt öt intézet szabályaiban való eltérések, feltüntetését mellőzve, megemlítjük, hogy a mi intézeteink a nyugdíjakat és segélyeket a beállítás napjától teszik folyóvá, míg a három első 5, 8, és 10 év múlva. Egyedüli hiánya az alapok csekély voltában áll. A tanári intézet tisztességes összeget ígér, de azt is a jobb jövő reményében tette. A papok és tanítóké még abban sem teheté. S valóban a nyugdíj egység felemelése, a jelenlegi járulékok mellett, csak a távol jövőben válik lehetővé. Lássuk meg azonban, hogy e távol jövő mikép lenne közelebb hozható.

A papi fizetések és járandóságok értéke alig határozható meg szabatosan, mely okból azokat a nyugdíjak és segélyek alapjául felállítani sem lehet — szükséges — tehát a nyugdíjak összegét megállapítani, s minthogy az alaphoz az ekklesiák is hozzá járulnak, azokat anyagi erejükhöz mérten osztályozni és a tagokat kötelezni, a megfelelő összegű nyugdíjak biztosítására.

Vallásközönségünknek 107 ekkleziája levén, azok négy osztályban, a nyugdíjösszegek 300 frt, 400 frt, 500 frt és 600 frtban állapíttatnának meg.

Minden tag után, az intézetbe való beálláskor „belépti díjul“ a biztosítandó nyugdíj összeg 25 százaléka; évi járadék fejében nyugdíjba lépésükig, halálukig vagy 40 évi szolgálatuk lejártáig 5 százaléka fizettetnék be. E díjak egyharmadát a testületek, a szabályok 40. §-ában megállított elvek szerint, a szolgálatukban álló egyének számához mérten hordoznák. Minthogy pedig a belépés, valamennyi ekkleziájában, nem egyenlő időközökben történik, egyes ekkleziáknak e miatt való túlterhelhetése kikerülése végett, tekintettel arra, hogy évenként átlag 3 egyén nyer elhelyezést, az ekkleziák, a belépti díjakat, a mennyiben az őket terheli, minden 35 évben egyszer fizetnék bé. Alsóbb osztályból felsőbbre való átlépés, a díjnak kamattal együtt való utánfizetése mellett, megengedhető.

Egy másik terv szerint a nyugdíj legkisebb összege, mindenkire kötelezőleg, 300 frtban állapíttatnék meg, melynek 25 százaléka „belépti díjul“, 5 százaléka „évi járadék fejében“ az előbbi terv módoszatai szerint, részben a tagok, részben a testületek által hordoztat-

nék. E mellett meg lenne engedendő, hogy a tagok, a saját terhekre, a kötelező 300 frton felül, százzal osztható, magasabb összeget is biztosíthassanak, de a legmagasabb összeg hat-hét száz forintot ne haladjon meg.

A belépti díjakat a testületek egy, a tagok két év alatt szolgáltatnák be. A ki a kötelező 300 frtnál magasabb összeget időközben biztosítja, az a nagyobb összeg utánjáró díjakat kamatjaival együtt köteles utánfizetni.

Az intézet szabályaiban az alap gyarapítására, a nyugdíjak és segélyek fedezésére rendelt többi jövedelmek biztosítanak a tovább fejlődést, s lehetővé tennék a 300 frt időnkénti emelhetését.

Azoknak meggyőzésére, kik a fenjavasolt befizetéseket sokallanák, ide iktatom, hogy a 300 frt után hordozandó 25 százalék, 40 év alatt, $4\frac{5}{10}$ százalék kamatozással csak 444 frt 75 kr-ra, az 5 százalék járadék, 40 év alatt $4\frac{5}{10}$ százalék kamatozással 1679 frt 90 kr, együtt 2124 frt 65 kr-ra megy.

Az előadott tervek egyikének keresztülvitele mellett a két nyugdíjintézet ismét egyesíthető lenne, ha a tanárok a mostani 25 százalékon felül az 5 százalék évi járadékot is hordoznák.

E közleményben már említve vala, hogy az egység felemelése, a jelenlegi befizetések mellett, soká húzódhatik, különösen azért, mivel a testületek járulékai, az 1876-ban kitűzött 15 év utánra, leszállítottak. Abban az esetben tehát, ha a nyugdíj egységnek egy határozott összegre való felemelésére, az előadott, vagy hasonló tervek keresztülvitele által, hathatósabb intézkedések nem tétetnek, — multhatatlanul szükséges lesz az ekklezsiák által hordozandó járadékok eredeti összegét visszaállítani, az 1884. év előtt beállott tagokét a 15 év lejártá utánra is fentartani, az 1884. év januárius elseje után beálltakét és beállókét 10 frtra felemelni. Ez által a 300 frt összeg után tervezett 5 százalék járadék be lenne állítva s az alapha rendelt többi jövedelmekkel 6 százalékra lenne felemelve. Ugy a két tervben a 25%-ék belépti díjakat mint a jelenlegi illetékek felemelését célzó 10 frt járadékokat azok fizetnék, kik 35 éves korukig lépnének be, a később beállók korukhoz viszonyítva azokat magasabb százalékokban hordoznák.

Felhozhatják, hogy e tervek egyikét vagy másikat már a szabályok meghozatalakor foganatosítani lehetett volna, azonban mindenki előtt tudva van, hogy a jelenlegi illetékek sem folynak be pontosan. De jövőben a Baldácsi és Dávid Ferencz alapokból a kevésbé javadalmazott állomások rendszeres segélyben lévén részesíthetők, remélhető a magasabb díjak elhordozhatása és pontos befizetése.

Szabó Mózes.

AZ ELHUNYTAK EMLÉKEZETE.

Péterfi Sámuel.

(1821—1884.)

A szent-ábrahámi unitárius egyházat ez évben kétszer érte nem várt érzékeny csapás. Ugyanis márt. 17-én fájó szívvvel kísérte D a r k ó D é n e s iskola-mestert, ki szeretetét hivatala pontos teljesítésével s emberséges magaviseletével nyerte meg, alig 24 éves korában csendes nyughelyére.

October 29-én pedig a szeretve tisztelt lelki pásztort kelle megkönnyeznie, kinek hosszas betegeskedése után meg szűnt munkás élete.

Mennyire szerette mindenki Pé t e r f i S á m u e l elhunyt szent-ábrahámi lelkészt, bizonyoságot tett arról az az 1200-on felüli számból álló szép gyülekezet, kik fájó szívvvel a vidék különböző részeiből, a hová csak elhathatotta hiv lelki pásztor elhalálzásának hire, siettek megjelenni az elhunyt gyászinnepélyére. Valóban ritka jó természetü ember is volt a megboldogult. Nem volt ő nyughatatlan, ki sorsával, helyzetével soha sincs megalégedve, s következőleg körének nem is kíván betöltője lenni soha. Nem tartozott azok közé sem, kik, ha a tettek mezején, hol bővebben kenyérért kívánnak csak tenni, valamicskét tesznek, azt kürtöléssel adják tudtul a világnak. De igen azok közé, kik hivatalok pontos teljesítéséből származó tiszta öntudatban szeretik elvenni fáradságok legszebb fizetését. Ó, a hol megfordult, mindenütt emlékezetes maradt jó tetteiben.

Péterfi Sámuel törzsökileg a régi Kibédi Péterfi székely családhoz tartozott, a hová tartoznak a Kobátfalvi Péterfiék és a Nagy-Ajtaiak is. Péterfi Sámuel a Nagy-Ajtai Péterfiékhez tartozott, szülői oda való birtokosok voltak, nem régiben haltak el. Testvérei, kik úgy tudom fiakul ötön élnek N a g y- és K ö z é p-Ajtán első emberek, s a községben a mivelt osztályhoz tartoznak. Sámuel született 1821 Nagy-Ajtán. Tanulását a székely-kereszturi unitar. collegiumban kezdette 1833/34-ben, s Kolozsvárt végezte 1847-ben csakugyan az unitariusok főcollegiumában, hol mint segéd pap lépett legelsőbben hivatalba. Ekkor kiütvén a nemzet szabadságharca, őt is, mint más fiait a hazának, a kötelesség zászló alá szölitotta. Bem táborában szolgált, mint tüzértiszt. Bemmél közvetlen ismeretségben volt. Lecsillapulván a forradalom, a Hunyadmegyében lakó Kénosi Sándor Gergely családjánál vállalt nevelői állást s hogy ennek mikép felelt meg, mutatja az, hogy tanítványai: Kénosi Sándor Lajos, Miklós és Jó z s e f m a Hunyadmegében előkelő állásokat foglalnak el. Majd Szászvárosra hivatott tanítónak a reformatusok collegiumához. 1857-ben pedig székely-kereszturi collegiumunknál nyert tanári széket.